

Protokoll fra møte i Faggruppen for plantehelse (Faggruppe 9) i VKM 23. november 2007 kl. 12-17

Deltakere:

Fra Faggruppe 9:

Leif Sundheim (faggruppe- og møteleder), May Bente Brurberg, Trond Hofsvang, Christer Magnusson, Trond Rafoss, Brita Toppe, Anne Marte Tronsmo og Bjørn Økland

Fra Mattilsynet:

Torstein Skjolden (tilstede under sak nr. 3 og 4) og Håkon Petter Brække

Fra Bioforsk Plantehelse:

Jan Netland (tilstede under deler av sak nr. 3)

Fra sekretariatet til VKM:

Elin Thingnæs (Ref.)

1. Konstituering av møtet

Møteleder ønsket velkommen til møte i VKMs faggruppe for plantehelse, Faggruppe 9. Innkalling og forslag til dagsorden ble godkjent med følgende endring: furuvedneamtode ble ført opp som nytt punkt under sak nr. 3. Ingen av medlemmene meldte seg inhabile i noen av sakene.

2. Oppfølging fra sist møte i faggruppen

Faggruppens mandat diskuteres

Mandatet til faggruppen ble diskutert på forrige møte. Sekretariatet og faggruppeleder utarbeidet noen alternativer basert på diskusjonen og sendte disse ut til medlemmene i forkant av dagens møte.

Vedtak: Følgende ordlyd i mandatet ble vedtatt: ”Arbeidsområde: Risikovurdere planteskadegjørere. Planteskadegjørere er enhver art eller biotype av organismer som kan skade planter eller planteprodukter. Sykdomsfremkallende organismer omfatter blant annet sopp, pseudosopp, bakterier og virus. Insekter, midd, nematoder og snegler er viktige eksempler på dyr som kan skade planter. Ugras konkurrerer med kulturplanter om næring og plass. Parasittiske planter og indirekte planteskadegjørere omfattes også av faggruppens fagområde. Mange planteskadegjørere er fremmede arter som kan skade økosystemer eller påvirke biologisk mangfold”.

Møte med relevante institusjoner vedrørende biomangfold og fremmede arter

På det første møtet i faggruppen (juni 2007) kom det frem et ønske om å møte relevante aktører i Norge for å klargjøre hvem som har ansvar for hva når det gjelder risikovurdering av fremmede arter. Sekretariatet har samlet innspillene som kom frem under og etter forrige faggruppemøte og dette ble diskutert videre.

Vedtak: Sekretariatet jobber videre med innspillene, og kontakter de aktørene som faggruppen ønsker å invitere for å finne en passende dato for møtet. Sekretariatet vil også jobbe videre med programmet for et slikt møte.

3. Plantehelsesaker

Floghavre

Bioforsk Plantehelse presenterte to rapporter skrevet på oppdrag fra VKM. Rapportene skal brukes som bakgrunn for faggruppens risikovurdering og svar til Mattilsynet. Faggruppen diskuterte hvordan den vil jobbe videre med saken.

Vedtak: Rapportene fra Bioforsk Plantehelse er ikke ferdigstilte og Bioforsk Plantehelse vil jobbe videre med disse. Faggruppen og sekretariatet vil komme med tilbakemeldinger på rapportene før neste møte i faggruppen. Mattilsynet har gitt VKM utsatt frist, foreløpig på ubestemt tid.

”Hoppebønner”: frø med planteskadegjøreren *Cydia saltitans*

Mattilsynet har tidligere orientert om saken: Mattilsynet vedtok innførselsforbud for et parti ”Hoppebønner” i september 2006, og har ikke funnet å kunne endre på vedtaket etter en klage fra importøren. ”Hoppebønner” (”Mexican Jumping Beans”) er egentlig ikke bønner men larveinfiserte frø fra planten *Sebastiania pavoniana*, en busk som vokser i Mexico. Larvene er levende og av insektet *Cydia saltitans*. Larvene kan være svært aktive inne i frøene og forårsaker på den måten at frøene hopper. De infiserte frøene selges som leketøy. Årsaken til Mattilsynets avvisning er at *Cydia saltitans* er en planteskadegjører, og at det er uklart hvilket skadepotensial insektet kan ha i Norge. Mattilsynet ønsker en risikovurdering fra VKM for å få mer klarhet i dette. Faggruppen fikk på dagens møte utlevert et utkast til bestilling, og ordlyden i utkastet ble gjennomgått.

Vedtak: Faggruppen har ingen innvendinger til bestillingen. Sekretariatet vil gi endelig tilbakemelding på utkastet i etterkant av møtet.

Furuvenematode (FVN)

Mattilsynet orienterte om saken: FVN (*Bursaphelenchus xylophilus*) er i Norge ansett for å være en alvorlig planteskadegjører (karanteneskadegjører), og er oppført i vedlegg 2 i forskrift 2000-12-01 nr 1333 om planter og tiltak mot planteskadegjørere (plantehelseforskriften). I 1999 ble skadegjøreren påvist i Portugal. Dette førte til at flere land i Europa startet kartleggingsundersøkelser. I Norge er FVN ikke kjent å forekomme, og er ikke påvist i kartleggingene som er gjennomført fra 2000 til 2006.

Med bakgrunn i erfaringer fra bl.a. Japan og Portugal, samt diskusjoner i det nordiske samarbeidet innen plantehelseområdet, er Mattilsynet av den oppfatning at de samfunnsmessige konsekvensene ser ut til å kunne bli betydelige ved en eventuell framtidig introduksjon, etablering og spredning. Mattilsynet startet derfor arbeidet med å lage en ”Faglig beredskapsplan for furuvednematode” våren 2007. I oktober ble det gjennomført en

beredskapsøvelse, hvor det deltok representanter fra berørte departementer, direktorater, skogbruksbransjen og forvaltningsstøtten innen plantehelseområdet. Denne øvelsen medførte at alle berørte parter innså nødvendigheten av å fortsette arbeidet med beredskapsplanen, spesielt med hensyn til hvilke tiltak som bør iverksettes ved et eventuelt framtidig utbrudd og hvorledes disse skal gjennomføres i praksis, dersom skadegjøreren skal bekjempes og utryddes. Det kom også fram at de foreslåtte tiltakene ville få store samfunnsmessige, miljømessige og økonomiske konsekvenser. Mattilsynet må derfor kunne dokumentere behovet for å iverksette slike tiltak og det må med rimelig sikkerhet kunne dokumenteres at tiltakene vil få forventet effekt og at bekjempelsen vil lykkes.

For å kunne komme fram til en endelig beredskapsplan for FVN og å kunne dokumentere nødvendigheten av de foreslåtte tiltakene, har Mattilsynet behov for en nærmere vurdering av risikoen som planteskadegjøreren vil kunne representere for skogbruket og for norsk natur, samt hvilken risikoreduserende effekt dagens planteheseregulering har. Det er også behov for å vurdere hvilken effekt og konsekvenser de foreslåtte tiltakene vil få og sannsynligheten for at en bekjempelse og utryddelse av planteskadegjøreren vil kunne lykkes. På denne bakgrunn vil Mattilsynet at VKM skal gjøre en risikovurdering av FVN, i henhold til den internasjonale standarden ISPM No. 11. Faggruppen fikk på dagens møte utlevert et utkast til bestillingen, og ordlyden i utkastet ble gjennomgått.

Faggruppen ser at det er meget viktig for Mattilsynet å få svar sine spørsmål. Bestillingen er nokså omfattende med hensyn på konsekvensanalyser, og det ble diskutert om alle deler av analysen er en oppgave for VKM, og om komiteen har den nødvendige ekspertisen. Deler av bestillingen ble satt spørsmålsteget ved i forhold til prinsippet om skillet mellom risikohåndtering og risikovurdering, uten at møtedeltagerne kom frem til en endelig konklusjon.

Vedtak: Sekretariatet vil gi endelig tilbakemelding på utkastet i etterkant av møtet.

4. Plantehelsesaker i Mattilsynet

Mattilsynet ga en kort orientering om dagens status i Mattilsynets arbeid på området.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

5. Saker til hovedkomiteen

Strategisk plan 2008 – faggruppens bidrag diskuteres

På et møte 13. september vedtok VKMs hovedkomité at hver faggruppe skal bidra til VKMs strategiplan. Faggruppen fikk på forhånd tilsendt tre dokumenter:

- VKMs utkast til strategiplan 2007-2010. Dette utkastet er behandlet på møtet i Hovedkomiteen 13/9 og etter innspill fra faggruppene håper Hovedkomiteen å sluttbehandle denne saken på sitt neste møte i januar 2008
- EFSA's aktivitetsplan for 2008 som et eksempel.
- Utkast til faggruppens bidrag, utformet av faggruppeleder og sekretariatet

Målet med diskusjonen i faggruppen var at faggruppen skal formulere egne mål for 2008 og/eller strategier knyttet opp mot de tre hovedmålene som allerede er formulert av hovedkomiteen.

Vedtak: Utkastet utformet av faggruppelider og sekretariatet ble godkjent med noen mindre endringer. Sekretariatet vil rette opp dette og sende det endelige bidraget til hovedkomiteen.

Faggruppen diskuterer saker for selvinitiering

På siste møte i faggruppen (24. september 2007) ble medlemmene spurt om de ser saker som gruppen ønsker å spille inn til hovedkomiteen. En type sak kan være dersom faggruppen ønsker å selvinitiere en risikovurdering. Sekretariatet har samlet inn de innspill som har kommet fra faggruppemedlemmer og Mattilsynet. Dette ble sendt ut i forkant av møtet. Planen var at faggruppen skulle komme frem til 3-4 saker den vil prioritere for selvinitiering fremover.

Vedtak: Det ble ikke tid til å behandle saken. Saken ble utsatt til neste møte.

6. Saker fra møte i hovedkomiteen

Ingen saker. Det er ikke avholdt hovedkomitémøte siden sist faggruppemøte.

7. Saker fra Faggruppe for plantevernmidler

Vurdering av behov for ny miljømessig risikovurdering av makroorganismer som ble godkjent i 2001 og senere

Vedtak: Det ble ikke tid til å se på dette. Saken ble utsatt til neste møte.

8. Møter o.a. av felles interesse

Vedtak: Det ble ikke tid til å se på dette.

9. Nytt fra sekretariatet

Mal for VKM-postere – praktiske opplysninger

Faggruppen spurte på sist møte om VKM har en bestemt mal for hvordan en VKM-poster skal se ut.

VKM's forhold til media

Faggruppen spurte på sist møte hvordan VKM forholder seg til media, og til synliggjøring og markedsføring av VKM.

Sekretariatet hadde planer om å følge opp spørsmålene med noen praktiske opplysninger rundt disse to punktene.

Vedtak: Det ble ikke tid til å se på dette. Saken ble utsatt til neste møte.

10. Eventuelt

Ingen saker.

11. Nye møtedatoer

Første møte i 2008 blir 22. januar. Dato for et møte våren 2008 vil bli avtalt via e-post.